



מפת גישה לשמורת טבע נחל עמוד

מסלול הטיול

1. **תחילת המסלול** – בכניסה לשמורת הטבע עומדים לשירותכם תחנת מידע, מי שתייה, פינות ישיבה, שירותים ומזנון. בתחנת המידע ניתן להתעדכן בדבר אפשרויות נוספות לטיולים בשמורה ובתופעות עונתיות. הלינה מותרת בחניון הלילה שבשמורה.

המסלול מתחיל בשביל רחב (סימון אדום) לעבר משטרת עין תינה. הדרך נסללה בתקופת המנדט ככביש גישה למשטרה.

2. **משטרת עין תינה (עין יקים)** – מבנה הבטון הנטוש והמחורר מקליעים נבנה בימי המרד הערבי (1936–1939). הוא נועד לשמור על תחנת השאיבה שבעין יקים, הנובע למרגלות המדרון. מכאן אפשר להבחין היטב בצפת, השוכנת מעבר לנחל עמוד, ובנחל מירון, הנשפך לנחל עמוד.

ממבנה המשטרה יורד השביל לעין יקים בגדה הדרומית של נחל מירון. בדרך הכשירה רשות הטבע והגנים ספסלים מאבן מקומית בצל עצי החורש. הספסלים יהיו שימושיים מאוד בדרך חזרה, במעלה השביל. לאורך השביל צומחים עצים בעלי עלים דמויי לב – עצי כליל החורש.



משטרת עין תינה

3. **מפגש שבילים** – מפגש עם השביל היורד ממערב (סימון שחור), מכיוון הר מירון. זהו קטע מ"שביל ישראל" (המסומן בצבעים כחול, לבן וכתום) – שביל טיולים רציף המחבר בין דן לאלית.

מסלול הטיול ממשיך במורד הנחל, על פי הסימון השחור, ומגיע לעין יקים.

4. **עין יקים** – מעיין שופע הנובע כל השנה בקצב של כ-85 מ"ק בשעה. סימן ההיכר של המעיין הוא מבנה משאבות מבטון ועץ גדול של אגוז מלך, שממש מזמין לשבת בצלו. המשאבות הוצבו בתקופה הבריטית כדי להזרים את מי המעיין לצפת.

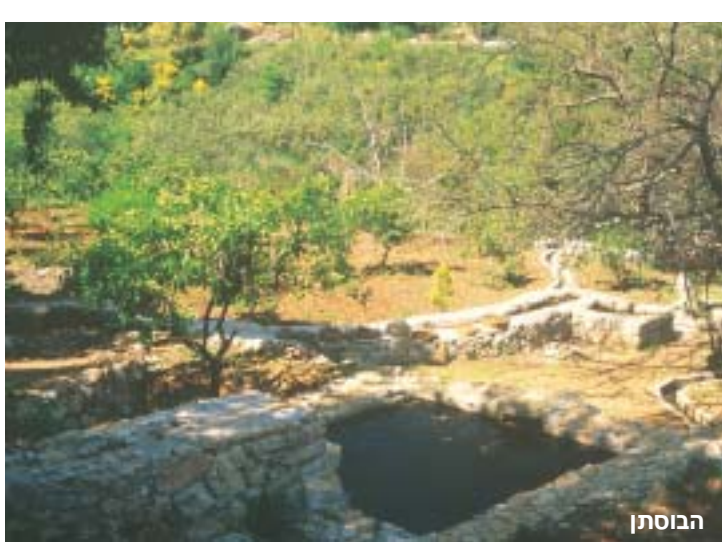
שמו המקומי של המעיין הוא עין תינה (מעיין התאנה), בגלל עצי התאנה הרבים שצמחו סביבו. השם העברי, יקים, ניתן לו על שם אחת ממשפחות משמרות הכהונה בבית המקדש שעברו לגליל לאחר חורבן בית המקדש השני (שנת 70 לסה"נ).

5. **הפיצול באמת המים** – מנקודה זו האמה מתפצלת, וסעיף ממנה עושה את דרכו שמאלה, על קיר אבן, אל שרידי טחנת קמח ישנה. ריבוי הטחנות העניק בעבר לקטע זה של הנחל את השם "ואדי טוואחין" (נחל הטחנות).

כאן מתפצל השביל לשניים: לשביל שחור, היורד שמאלה מאתנו לנחל ובו נחזור בתום הטיול; ולשביל כחול, שבו נלך היישר לפנינו, בעקבות אמת המים. השביל משקיף מלמעלה על הגיא היפה של נחל עמוד.

נחל עמוד, נחל מירון, נחל מירון, נחל מירון

6. **בריכת אגירה** – האמה מגיעה לבריכת מים, אחת מני רבות שהתקיימו בחלק זה של הנחל. מי הבריכות שימשו להשקיית החלקות הסמוכות אליהן. אקליפטוס גדול ועץ קוזוארינה מצלים על הבריכה, ולמרגלותיה פורצים המים ממזרקה קטנה. זוהי פינת חמד לעצירה ולמנוחה.



הבוסתן

7. **בוסתן משוקם** – פקחי רשות הטבע והגנים שיקמו את הבוסתן כהמחשה לחקלאות המסורתית שהייתה נפוצה בנחל. יש כאן מערכת השקיה מושלמת ועצי פרי. עצי הלימון הרבים שנשתלו בעבר העניקו לקטע זה של הנחל את השם הערבי "ואדי למון" (נחל לימון). מול הבוסתן, בצדו המערבי של השביל, נמצאים שרידי בית חווה, הנשען על שני קמרונות מקושתים וגדולים.

8. **נקודת תצפית** – בקצה הבוסתן נפתחים לפתע הנופים המרהיבים של שמורת טבע נחל עמוד. מכאן רואים היטב את המדרונות המכוסים בחורש ירוק ואת עמק נחל עמוד, המעוטר בעצי דולב. הערוץ העמוק היורד לנחל עמוד ממזרח, מכיוון צפת, הוא נחל שכוו. מקום המפגש של הנחלים, המכונה "בריכות שכוו", הוא סוף המסלול שלנו. אם נפנה את מבטנו לאחור נוכל לראות את מעלה נחל עמוד. הבית הבולט שבראש הגבעה הינו בית חווה נטוש שזכה לשיפוץ.

השביל יורד לערוץ הנחל. בדרך חולפים על פני שביל מסומן בירוק, שעולה למדרון שממערב (מימין). השביל המסומן בירוק מטפס למבואת השמורה, הוא תלול, מתאים רק למיטיבי לכת ומומלץ להליכה באביב בלבד.

9 **המבטשה (טחונת אל-בטאן)** – זהו מבנה אבן גדול, ששוחזר בחלקו. במבנה, כפי שמעיד גם שמו המקומי, פעלה במאה ה-16 מבטשה גדולה. אומנה גדולה, בנויה אבן, תומכת את התקרה האדירה. לאחר שתמה תקופת הזוהר של תעשיית הצמר בצפת, הוסב המבנה לטחנת קמח, אך השם טחונת אל-בטאן (טחנת המבטשה) מעיד על תפקידו המקורי.

ליד המבטשה עובר השביל המלווה את הנחל (סימון כחול). מסלול הטיול ממשיך ימינה, במורד השביל, על פי הסימון הכחול (הממהרים יוכלו לפנות שמאלה בשביל [שביל ישראל] ולחזור לכיוון עין יקים).

מבטשה, מבטשה, מבטשה, מבטשה

10. **טחנת איסכנדריה** – מבנה טחנת קמח השוכן בגדה המערבית של הנחל. בקמרון התחתון של הטחנה נותר גלגל כפות שהניע את הציר שאליו חוברו אבני הרחיים.

מבטשה, מבטשה, מבטשה, מבטשה

11. **בריכות שכוו** – כאן נחצה את הנחל אל רחבה גדולה ומוצלת – בריכות שכוו. כאן, בצל עצי דולב, ערוץ הנחל מתרחב מעט לבריכות קטנות ורדודות של מים צלולים. במקום שרידי טחנה שחרבה.

מבטשה, מבטשה, מבטשה, מבטשה

אתר בריכות שכוו הוא קצה המסלול. מכאן שבים שמאלה בשביל המסומן בכחול עד לנקודת המפגש של נחל עמוד עם נחל מירון.

מבטשה, מבטשה, מבטשה, מבטשה

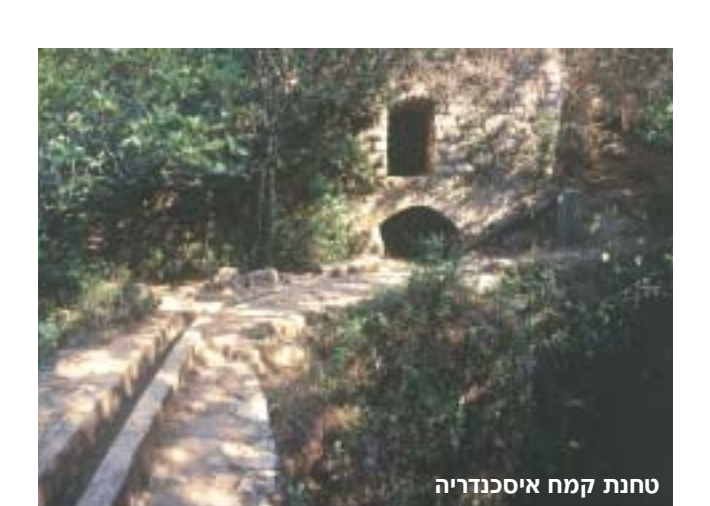
במפגש הנחלים יש לחצות את הנחל על הגשר ולטפס במדרגות החצובות בגדה הנגדית. כאן נמצאת "פינת הקיסוס".

"פינת הקיסוס" – מדרון זקוף המתנשא מעל לשביל המוצל. המדרון מכוסה כמעט כולו בצמחי קיסוס החורש. קיסוס הוא צמח הזקוק לצל רב וללחות. בישראל הוא גדל בר במקומות ספורים בגליל וכאן קיים הריכוז המרשים ביותר שלו בארץ.

נחל מירון – נחל מירון, מיובלי נחל עמוד, הוא פלג הזורם כל השנה. לאורך הנחל בריכות יפות, עצי דולב גדולים וטחנות חרבות.

מבטשה, מבטשה, מבטשה, מבטשה

השביל עולה בנחל מירון ומגיע לפיצול באמת המים (מס' 5 במסלול). כאן פונים ימינה, במעלה הנחל, לאורך אמת המים, עד



טחנת קמח איסכנדריה

לעין יקים (מס' 4 במסלול). עתה יש להעפיל בשביל המסומן באדום, שבו התחלנו את טיולנו, למשטרת עין תינה (נקודה מס' 2) ולמבואת השמורה.



שרידי טחנת קמח

מבטשה, מבטשה, מבטשה, מבטשה

עין פועם

עין פועם הוא מעיין הנמצא מעט מחוץ למסלול המתואר. אפשר להגיע אליו מנקודת מפגש הנחלים (נחל עמוד ונחל מירון) אם ממשיכים במעלה השביל (סימון כחול) מהלך 10 דקות. השביל מגיע לדרך עפר, ליד מבנה משאבה השואב את מי המעיין. פונים ימינה במעלה הדרך ולאחר כמאה מטרים פוגשים משמאל לדרך את הבריכה הקטנה של המעיין, השוכנת בצל עצי תאנה. הביקור במקום מומלץ בחורף, עונה שבה אפשר להבחין, בחורף גשום, ב"פעימות" של המעיין.

בתום הביקור אפשר לחזור לנקודת מפגש הנחלים (עמוד ומירון) ולהמשיך כפי שמתואר במסלול. אפשר גם לקצר ולשוב בדרך העפר לעין יקים (מס' 4) ומשם למבואת השמורה.

עין פועם הוא מעיין שמימיו נובעים מתוך בריכה תת-קרקעית. המים נאספים בבריכה וכשהיא מתמלאת, הם פורצים החוצה בבת אחת, עד שהבריכה מתרוקנת. בין פעימה לפעימה שפיעת המעיין קטנה מאוד, ויש שהיא נפסקת לגמרי. המקומיים כינו את המעיין "המשוגע" הזה בשם עין ג'ין (מעיין השד). בחורף שפיעת המעיין נעה בין אפס ל-2,000 מ"ק לשעה.

א-דימשקי, מושל צפת במחצית הראשונה של המאה ה-14 תיאר את אופי שפיעת המעיין:

"בין מירון וצפת יש גיא הנקרא ואדי א-דליכה ובו מעיין הנובע מהאדמה, שאליו באו אנשים להתרחץ ולשתות ממימיו. מפעם לפעם המעיין נפסק כאילו לא היו בו מים מעולם, ואו קוראים האנשים: 'הו יה שית' מסעוד (הו וקו מאושר), צמאים אנו! ומיד היו מופיעים המים...".



בריכות שכוו

